

Самитѣ дубровчани-търговци се пръснали изъ разни страни. Въ Цариградъ умирали на день по 10,000 души¹⁾. Едновременно съ това зло се увеличавалъ все повече и турскиятъ произволъ. Нѣколко души търговци²⁾ отпразвили презъ 1635 г. до дубровнишкитѣ власти следното оплакване: „Ние даваме, пишатъ тѣ, ежедневно дарове на турцитѣ, за да ни оставятъ на спокойствие, но все пакъ тѣ ни биятъ всѣки день, дори до кръвъ. Милостивия Богъ знае само, какво патимъ отъ тѣхъ“³⁾. Сжщитѣ търговци молятъ да се одобри назначението на Донъ Марино за капеланъ въ София, който да остане въ този градъ на връщане отъ Цариградъ, а не да се изпраща сжщия после, което щѣло да струва на колонията около 50 пиастри. „Съ тѣзи икономисани пари, продължаватъ търговцитѣ отъ София, ще можемъ да отдѣлимъ нѣщо настрана за турцитѣ, за да ни оставятъ на спокойствие и да подържаме тукъ тази пияца за доброто на цѣлата ни нация и на нашата република, за нашитѣ господари, както и за името Христово“⁴⁾. Всичко това ни показва, че положението на дубровнишкитѣ търговци въ София ставало отъ година на година все по-тежко. И забележителното е това, че колкото повече наближавалъ края на 17 в., дубровчанитѣ, живущи въ земитѣ на турската империя, сж изпращали все по-често шифровани писма до републиката, въ които сж описвали съ най-голѣма подробностъ всичкитѣ ужаси на турското управление въ страната.

Известниятъ дубровнишки търговецъ Никола Златани, който се споменава толкова често въ архивитѣ, е направилъ презъ м. юлий 1636 г. въ София своето завещание. То хвърля свѣтлина не само върху стопанската деятелностъ на този търговецъ, но изобщо върху положението на търговията въ България презъ тази епоха. Следъ като изрежда своитѣ дарения за Дубровникъ, както това било прието отъ всички дубровчани, Златани опредѣля за епитропи на завещанието си софийскитѣ търговци Секондо Букия, Николо Форнари и Джиовани Драги. Находящитѣ се въ кжщата му въ София биволски и други кожи и всѣкакви платове той поръчва да се осребрятъ и получената сума да се разпредѣли между синоветѣ му. Сжщия ималъ вземания въ София отъ трима търговци и мнозина дубровчани отъ разни градове на България, а въ Провадия ималъ своя кжща. За украсяване на църквата въ София той оставилъ 1000 аспри. Завещанието му е приподписано отъ свидѣлитѣ Бенедето Пелегрини, Симонъ Хлагиевичъ и Радо ди Стефано⁵⁾. Отъ тѣзи сведения се вижда, че въ търговията на София не се забелязватъ нѣкакви особени промѣни въ сравнение съ предшествующия вѣкъ. Стопанскитѣ перспективи, обаче, на дубровнишкитѣ колонисти въ България ставали все по-ограничени. Пречкитѣ на

1) Писмо на Savino Menze отъ 21. X. 1673 отъ Procupie. Fasc. 47 № 1845.

2) Това сж Nicolò Zlatani, Степанъ Вуковикъ, Marino Marini, Benedeto Pellegrini, Michiel Zamagna, Simon Hlagievich, Luca Petrovich, Nicolò Troiano и Vuchasino di Rado. Писмо отъ м. августъ 1635. Fasc. 15 № 1635.

3) „In fuori dell diritto che gli doviamo per dare quotidianamente alli Turchi acio ci lassino in pace, li quali certamente ogni giorno ci battono fino alla sangue. Iddio benedetto sia quello ci creda quello patiamo da loro.“ п. т.

4) п. т. стр. II-ра на сжщото писмо.

5) Test. т. 61 f. 120V^o.